

Monika Rozkrut

Kompetencje cyfrowe społeczeństwa informacyjnego

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 54/3, 347-360

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOI: 10.18276/sip.2018.54/3-25

Monika Rozkrut*

Uniwersytet Szczeciński

KOMPETENCJE CYFROWE SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

Streszczenie

Współczesne społeczeństwo określane często mianem *informacyjnego* podlega zmianom w sferze społecznej, ekonomicznej i technologicznej. Dynamiczny rozwój i rozpowszechnianie się nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych prowadzi do zróżnicowania społeczeństwa już na etapie samego dostępu do tych rozwiązań, jak również na poziomie cyfrowych kompetencji. Celem badań była ocena wykorzystania technologii cyfrowych przez społeczeństwo oraz analiza cyfrowego zróżnicowania, którego źródłem są niewątpliwie wiek, poziom wykształcenia, miejsce zamieszkania czy dochód. Autorka analizuje różne rodzaje aktywności cyfrowych i wskazuje na poziom ich zróżnicowania.

Słowa kluczowe: gospodarka cyfrowa, społeczeństwo informacyjne, technologie informacyjno-komunikacyjne, kompetencje cyfrowe

Wstęp

Gospodarkę podobnie jak życie społeczne opanowały technika i automatyzacja oraz ciągłe dążenie do innowacji w każdej dziedzinie. Nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) są obecne prawie we wszystkich sferach życia społeczeństwa zarówno w jego wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. Dynamiczny rozwój technologiczny spowodował przeniesienie wielu form

* Adres e-mail: m.rozkrut@gmail.com.

życia społecznego do przestrzeni cyfrowej. Posiadanie dostępu do nowoczesnych rozwiązań technologicznych, jak również stopień posługiwania się nimi i umiejętności ich wykorzystywania to obecnie jeden z niezbędnych warunków aktywnego funkcjonowania społeczeństwa oraz wyznaczników poziomu rozwoju cywilizacyjnego. Faktyczne korzystanie z nowoczesnych rozwiązań technologicznych, technologii informacyjno-komunikacyjnych wymaga odpowiednich warunków, zależy od osiągnięcia odpowiedniego poziomu kompetencyjnego, nabycia odpowiednich umiejętności, umiejętności cyfrowych wpływających na możliwości wszechstronnego wykorzystywania dostępnej wiedzy i informacji, sprawności w podejmowaniu i realizowaniu działań, w samodoskonaleniu się i samorozwoju. Umiejętności te w coraz większym stopniu pożądane są na rynku pracy, ale i coraz bardziej niezbędne w życiu codziennym. Brak tych umiejętności, ich nieodpowiedni poziom czy niedopasowanie do aktualnych potrzeb może się okazać istotną barierą w rozwoju osobistym i funkcjonowaniu na co dzień. Stanowiąc może przyczynę wykluczenia cyfrowego, społecznego czy zawodowego.

Upowszechnianie dostępu do technologii informacyjnych i komunikacyjnych wszystkim obywatelom to jeden z filarów gospodarki opartej na wiedzy. Korzystanie z nowoczesnych technologii i posiadanie kompetencji cyfrowych jest jednak mocno zróżnicowane w społeczeństwie. Pomimo stale rozszerzającej się dostępności wynikającej z obecności nowoczesnych narzędzi technologicznych obserwujemy znaczne różnice w poziomie cyfrowych kompetencji, jeśli chodzi o korzystanie z tychże narzędzi. Celem artykułu jest analiza poziomu kompetencji cyfrowych i zróżnicowania społeczeństwa w kontekście dostępu i wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz zbadanie, jak społeczeństwo radzi sobie z użytkowaniem nowoczesnych technologii, jakiego rodzaju aktywności podejmuje w sieci i jak wpływa to na jego funkcjonowanie.

1. Rozpowszechnianie technologii informacyjno-komunikacyjnych w społeczeństwie

Rozwój i rozpowszechnienie się technologii informacyjno-komunikacyjnych w gospodarce uznaje się za kluczowy czynnik poprawy konkurencyjności gospodarki. Badania naukowe pokazują, że powodem zróżnicowania wzrostu gospodarczego pomiędzy krajami są różnice w inwestycjach w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Niewątpliwie nowe technologie są obecnie jednym z najszybciej

rozwijających się sektorów gospodarki w krajach rozwiniętych charakteryzującym się coraz większym udziałem w tworzeniu PKB. Technologie ICT, z sieciami komputerowymi na czele, wkraczają w coraz to nowe dziedziny życia, niosąc w sobie potencjalne możliwości zmian. Dotykają wielu aspektów życia społecznego, zarówno zawodowych, jaki i osobistych. Komputer w połączeniu z siecią staje się narzędziem pracy, nauki, rozrywki, źródłem informacji, płaszczyzną kontaktów społecznych i wymiany handlowej. Intensywny rozwój internetu i sieci cyfrowych spowodował zminimalizowanie czasu potrzebnego na przepływ informacji, zwiększył możliwości w kontaktach biznesowych, wpłynął na polepszenie jakości życia społeczeństwa.

Rozpowszechnianie się technologii informacyjno-komunikacyjnych jest przedmiotem obserwacji wielu badań naukowych, w tym badań statystycznych. Istnieje szerokie spektrum opracowań na poziomie narodowym i międzynarodowym dotyczących kwestii pomiaru rozwoju społeczeństwa informacyjnego, przygotowywanych przez narodowe instytuty statystyczne oraz organizacje międzynarodowe (zob. np. Rozkrut, 2014; OECD, 2015). Liczne publikacje naukowe regularnie wskazują na ciągły postęp w dziedzinie wykorzystania coraz to nowszych i bardziej zaawansowanych technologii informacyjno-komunikacyjnych w gospodarce i społeczeństwie. Wykorzystanie potencjału technologii cyfrowych wymaga z jednej strony stworzenia odpowiedniej oferty podażowej (tj. dostęp do infrastruktury szerokopasmowej, atrakcyjna oferta e-usług i e-treści), z drugiej wykreowania popytu na nie dzięki upowszechnianiu wiedzy o korzyściach i praktycznych sposobach zastosowania nowych technologii, a także budowaniu kompetencji użytkowników. Dostęp do nowoczesnych technologii powszechnie kojarzy się z posiadaniem komputera i wykorzystaniem internetu. W literaturze można spotkać odmienne od potocznego definiowanie dostępu. Szersze rozumienie dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych wskazuje van Dijk (2005, s. 20–21), który wyróżnił cztery rodzaje dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych:

- a) *motivational access* – motywacja do korzystania z ITC;
- b) *material/physical access* – dostęp materialny/fizyczny obejmujący dostęp do komputera i internetu;
- c) *skills access* – posiadanie umiejętności związanych z ICT;
- d) *usage access* – dostęp związany z wykorzystaniem ICT.

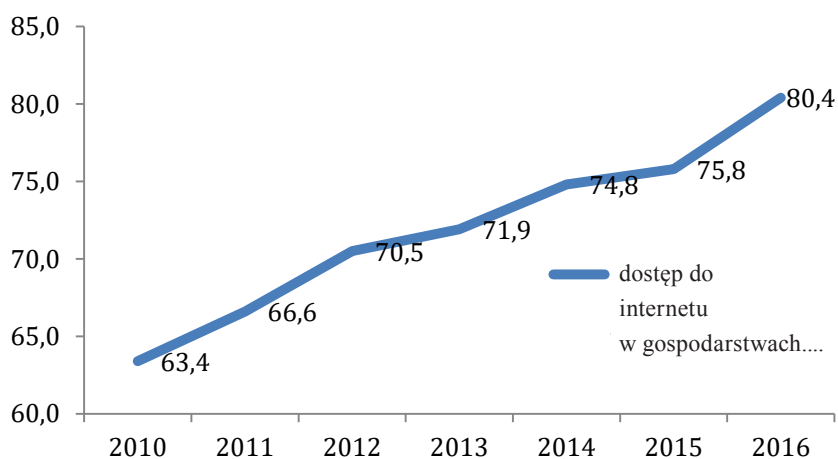
Dopiero opanowanie umiejętności odpowiedniego wykorzystania potencjału, jaki niosą technologie informacyjno-komunikacyjne, daje pełne możliwości rozwoju zarówno społeczeństwa, jak i poszczególnych obywateli. W ostatnich latach kompetencje cyfrowe stały się kluczowym tematem w dyskusji o tym, jaki rodzaj umie-

jętności powinno posiadać społeczeństwo informacyjne. Pełne wykorzystanie potencjału technologii cyfrowych jest jednym z priorytetów rozwojowych Polski na najbliższe lata (*Polska cyfrowa – kierunki...*, 2014).

2. Aktywności cyfrowego społeczeństwa informacyjnego

W ciągu ostatnich lat obserwowaliśmy w Polsce dynamiczny przyrost liczby gospodarstw domowych wyposażonych w komputer i z dostępem do internetu. W świetle danych statystyki publicznej wskaźnik dostępności do internetu systematycznie rósł w latach 2010–2016. Podobną tendencją charakteryzowały się wskaźniki korzystających z komputera i internetu. W 2016 roku z internetu korzystało ponad 73% osób w wieku 17–64 lat. W porównaniu z rokiem 2015 jest to wzrost o ponad 5 p.p. Warto zauważyć, że tradycyjnie najwyższym stopniem dostępu do internetu charakteryzowały się gospodarstwa domowe z dziećmi poniżej 16 lat, stąd też średnie tempo zmian wyliczone dla lat 2010–2016 w tych gospodarstwach było najniższe. Najwyższe średnie tempo zmian obserwowano dla gospodarstw na wsi, tam też były do pokonania największe zapóźnienia infrastrukturalne w zakresie dostępu do internetu.

Rysunek 1. Dostęp do internetu w gospodarstwach domowych (%) w latach 2010–2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2010–2016).

Tabela 1. Dostęp do internetu w gospodarstwach domowych według typów gospodarstw, klasy miejscowości i stopnia urbanizacji w latach 2010–2016

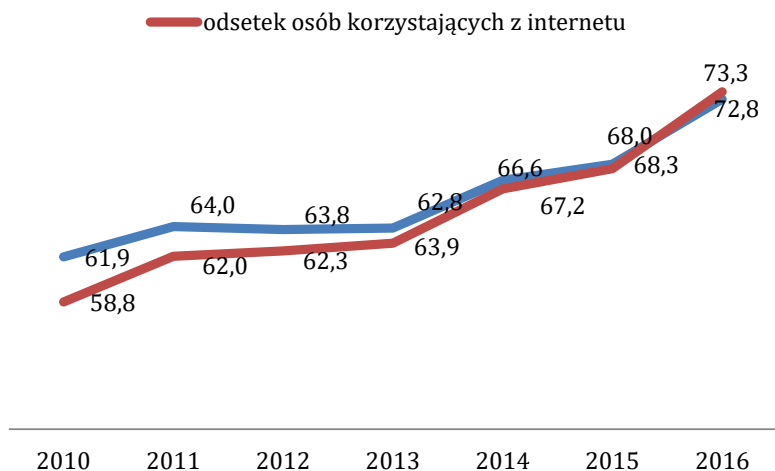
Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Średni przyrost (p.p.)
Ogółem	63,4	66,6	70,5	71,9	74,8	75,8	80,4	2,83
Typ gospodarstwa domowego								
Gospodarstwa domowe z osobami w wieku 16–74 lat	63,4	66,6	70,5	71,9	74,8	75,8	80,4	2,83
Gospodarstwo domowe z dziećmi poniżej 16 lat	82,9	88,3	91,5	93,1	94,0	95,0	97,7	2,47
Gospodarstwo domowe bez dzieci poniżej 16	53,7	56,0	60,0	61,2	65,2	66,5	71,9	3,03
Według klasy miejscowości zamieszkania								
Miasta razem	66,9	69,3	72,6	73,9	76,3	77,7	81,7	2,47
Miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.	68,8	71,6	75,8	76,9	79,9	81,2	82,9	2,35
Miasta o liczbie mieszkańców poniżej 100 tys.	65,1	67,0	69,5	70,8	72,8	74,1	80,6	2,58
Wieś	56,2	61,2	66,1	67,8	71,5	72,0	77,8	3,60
Według stopnia urbanizacji								
Wysoki	58,8	61,6	65,5	67,4	71,1	72,8	79,0	3,37
Średni	61,9	68,0	70,6	71,0	73,8	74,1	79,6	2,95
Niski	68,1	71,0	74,8	76,4	78,6	79,4	82,2	2,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2010–2016).

Na przestrzeni lat 2010–2016 odsetek osób korzystających z internetu systematycznie niwelował różnicę w stosunku do odsetka korzystających z komputera (średnie tempo zmian wyniosło 3,7%), by w 2016 roku odnotować wyższą wartość niż dla korzystających z komputera (średnie tempo zmian w tym przypadku to 2,7%), co wiąże się coraz częstszym korzystaniem z internetu poprzez przede wszystkim urządzenia mobilne. Badania społeczeństwa informacyjnego pokazują, że jest ono zróżnicowane pod względem wykorzystania nowoczesnych technologii. Korzystanie z internetu zależy od tych samych cech społeczno-demograficznych co korzystanie z komputera. Wykorzystanie nowych mediów w dużym stopniu różnicują: wiek, wykształcenie i miejsce zamieszkania. Udział regularnych użytkowników komputera i internetu nie różnicuje się znacznie, jeżeli chodzi o płeć. Różnica pomiędzy odsetkami kobiet i mężczyzn będących regularnymi użytkownikami internetu wyniosła w 2016 roku nieco ponad 1 p.p. (73,8% mężczyzn i 72,8% kobiet). Korzystanie z internetu jest najsilniej powiązane z wiekiem. Najmłodszy korzystają z sieci najczę-

ściej i najwięcej. Wiek determinuje również sposoby korzystania z internetu, formy aktywności, wybór funkcji. W latach 2010–2016 udział regularnych użytkowników internetu rósł corocznie we wszystkich grupach wieku. Wyjątkiem była populacja osób z najmłodszej grupy wieku, w której odsetki te już od kilku lat są na najwyższym poziomie i nie obserwowano znaczących ich wzrostów w skali roku.

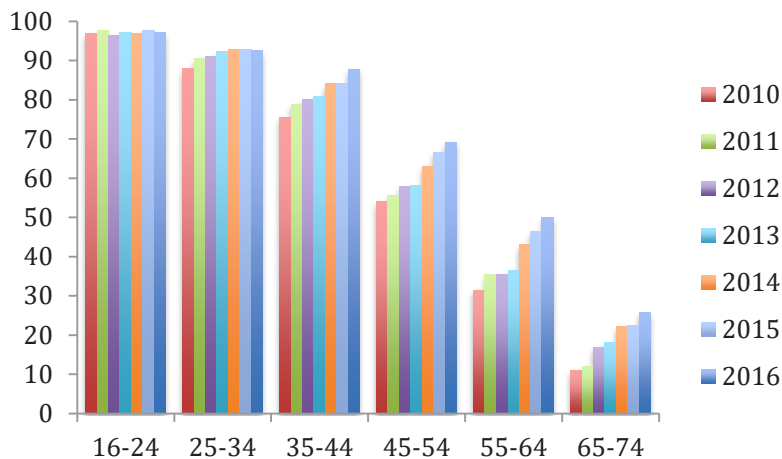
Rysunek 2. Wykorzystanie nowoczesnych technologii w Polsce (%) w latach 2010–2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2010–2016).

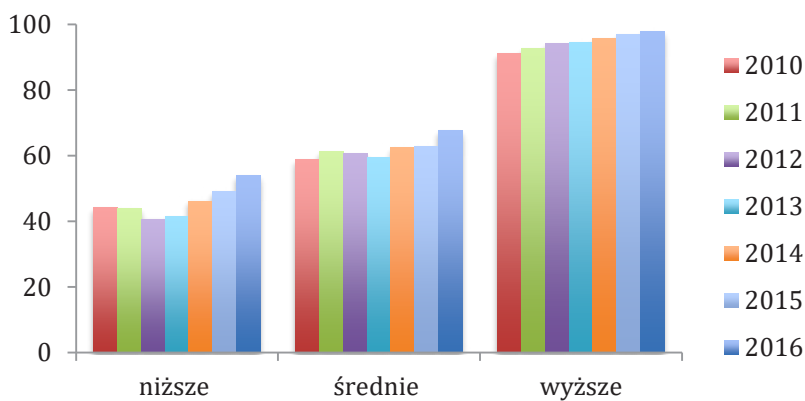
Z internetu stosunkowo częściej korzystają osoby z wykształceniem wyższym (por. rys. 4). Jest on wykorzystywany prawie powszechnie przez osoby z tym wykształceniem. W 2016 roku odsetek tych osób wynosił 97,3%. U osób z wykształceniem średnim kształtował się na poziomie około 70% i niemal połowa osób z wykształceniem niższym zadeklarowała korzystanie z tego medium. Ostatnią zmienną różnicującą korzystanie z internetu jest wielkość miejscowości zamieszkania (por. rys. 5). W przypadku tej cechy różnice nie są już aż tak znaczące, niemniej na wsi ten odsetek jest znacznie niższy (w 2016 r. wynosił ok. 66%) niż w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. (w 2016 r. osiągnął wartość powyżej 81%).

Rysunek 3. Osoby regularnie korzystające z komputera według grup wieku (%) w latach 2012–2016

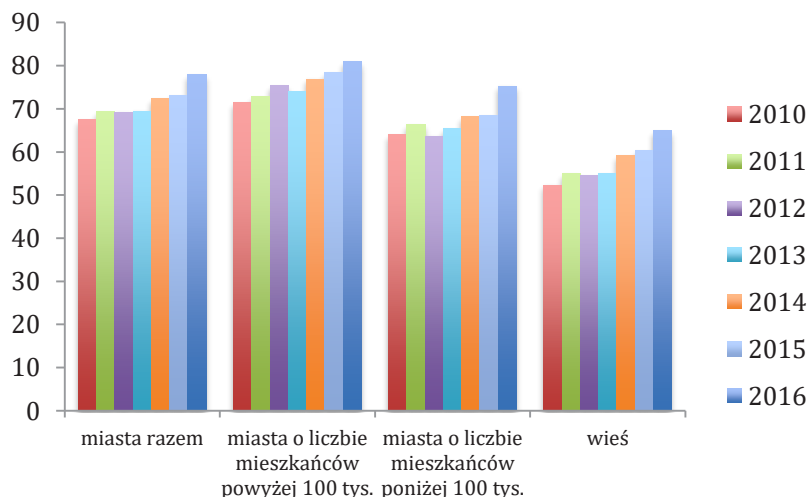
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2010–2016).

Rysunek 4. Osoby regularnie korzystające z komputera według wykształcenia (%) w latach 2012–2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2010–2016).

Rysunek 5. Osoby regularnie korzystające z komputera według miejsca zamieszkania (%) w latach 2012–2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2010–2016).

Tabela 2. Osoby korzystające z internetu (w ciągu 3 ostatnich miesięcy)

Przedziały wieku	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Średni przyrost (w p.p.)
Ogółem (16–74)	58,8	62,0	62,3	62,8	66,6	68,0	73,3	2,4
16–24	95,4	96,7	96,1	96,7	97,2	97,9	98,0	0,4
25–34	84,1	88,0	89,4	90,7	92,6	93,4	94,0	1,6
35–44	71,4	76,0	78,4	80,0	83,3	83,7	88,5	2,9
45–54	50,4	52,6	55,6	57,1	62,5	66,2	69,3	3,1
55–64	28,2	33,4	33,8	35,5	42,0	45,7	49,8	3,6
65–74	9,8	11,7	15,5	16,3	21,0	21,3	25,7	2,7
Według wykształcenia (ogółem 16–74)								
Niższe	41,7	42,6	39,6	40,7	45,8	49,3	55,0	2,2
Średnie	54,8	58,6	58,7	57,9	61,8	62,2	68,3	2,3
Wyższe	89,8	91,8	93,6	93,8	95,2	96,8	97,3	1,2
Według klasy miejsca zamieszkania								
Miasta razem	65,1	67,7	68,1	68,5	71,8	72,9	78,1	2,2
Miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.	69,0	71,9	74,5	73,0	76,4	78,2	81,2	2,0
Miasta o liczbie mieszkańców poniżej 100 tys.	61,6	64,1	62,4	64,4	67,6	68,1	75,4	2,3
Wieś	48,1	52,3	52,4	53,8	58,7	60,0	65,9	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2010–2016).

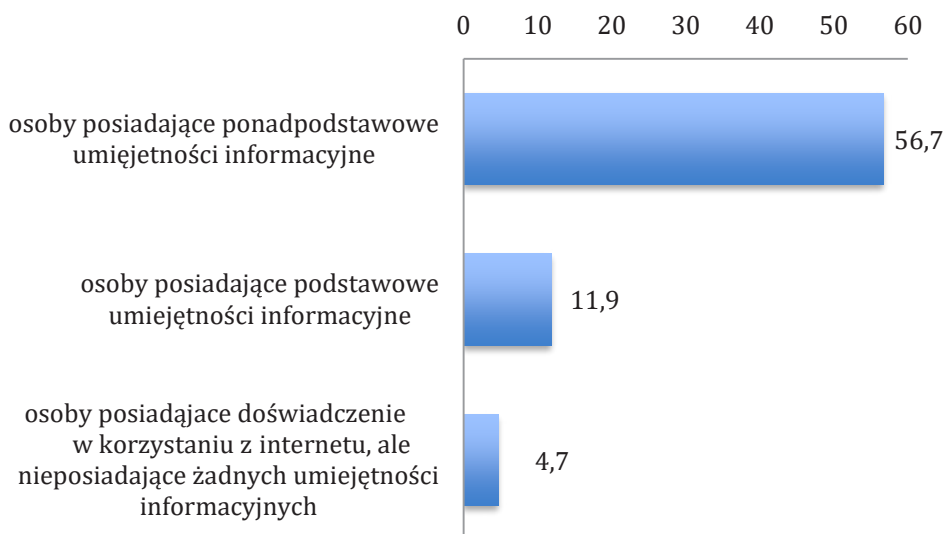
Analizując średnie przyrosty korzystających z internetu według wieku w latach 2010–2016, widać, że największy z nich dotyczył przedziału 55–64 lata (3,6 p.p.). Najmniejsze tempo zmian w korzystaniu z internetu zaobserwowano dla osób z wykształceniem wyższym i osób zamieszkujących miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.

Na silne wewnętrzne zróżnicowanie społeczeństwa wykorzystującego nowoczesne technologie duży wpływ ma też poziom kompetencji cyfrowych. Sama obecność komputera, mediów czy podłączenia sieciowe nie są gwarancją rozwoju kompetencji cyfrowych społeczeństwa. W przypadku cyfrowej nierówności kluczowe znaczenie mają zatem z jednej strony bariery świadomościowe wynikające z braku motywacji do korzystania z narzędzi technologicznych, a z drugiej – brak wystarczających kompetencji w tym zakresie. Przez kompetencje rozumieć należy zbiór umiejętności, wiedzy i postaw, które pozwalają efektywnie wykorzystywać technologie cyfrowe. Do skutecznego wykorzystywania nowoczesnych rozwiązań technologicznych potrzebna jest odpowiednia wiedza, motywacja oraz umiejętności. To one sprawiają, że obywatele mogą aktywniej uczestniczyć w życiu społecznym, zawodowym czy kulturalnym. Otwierają się przed nimi nowe perspektywy i możliwości zaspokajania życiowych potrzeb.

Analiza umiejętności cyfrowych wymaga sformułowania odpowiednich ogólnych ram analizy. Wiele spośród zaproponowanych dotychczas ram oceny kompetencji koncentruje się na konkretnych zestawach umiejętności. W opracowaniach GUS (2012–2016) umiejętności cyfrowe dotyczą umiejętności informacyjnych i komunikacyjnych, które sklasyfikowane zostały na trzech poziomach zaawansowania: osób nieposiadających żadnych umiejętności informacyjnych i komunikacyjnych, posiadających umiejętności podstawowe i ponadpodstawowe. Poziomy zaawansowania umiejętności użytkowników internetu zależą od wykonywania odpowiednich czynności. Korzystający z internetu wykazywali umiejętności informacyjne podczas wykonywania następujących czynności: kopiowania lub przenoszenia pliku lub folderu; korzystania z przestrzeni dyskowej w internecie do zapisywania dokumentów, obrazów, plików muzycznych, plików wideo lub innych plików; korzystania z internetu do kontaktów z jednostkami administracji publicznej poprzez wyszukiwanie informacji na stronach internetowych tych jednostek; wyszukiwania w internecie informacji o towarach lub usługach; wyszukiwania w internecie informacji związanych ze zdrowiem (np. o urazach, chorobach, odżywianiu, poprawie zdrowia itp.). Użytkownicy posiadający ponadpodstawowe umiejętności informacyjne wykonywali kilka czynności z wyżej wymienionej listy. Podstawowymi umiejętno-

ściami informacyjnymi charakteryzowały się osoby wykonujące tylko jedną z tych czynności, natomiast brak umiejętności informacyjnych wiązał się z niewykonaniem żadnej z tych czynności. W przypadku umiejętności komunikacyjnych użytkownicy powinni wykonywać następujące czynności: wysyłanie, odbieranie poczty elektronicznej; korzystanie z serwisów społecznościowych (tworzenie profilu użytkownika, wysyłanie wiadomości do znajomych lub inne formy uczestnictwa w takich serwisach, jak np. Facebook, Twitter, Nasza klasa, Grono itp.); telefonowanie przez internet i/lub korzystanie z kamery internetowej do wideorozmów przez internet (np. poprzez Skype lub Face me); umieszczanie na stronie internetowej stworzonych przez siebie tekstów, zdjęć, muzyki, filmów, oprogramowania itp. Użytkownicy posiadający ponadpodstawowe umiejętności komunikacyjne wykonywali kilka czynności z wyżej wymienionej listy. Podstawowymi umiejętnościami komunikacyjnymi charakteryzowały się osoby wykonujące tylko jedną z tych czynności, natomiast brak umiejętności komunikacyjnych wiązał się z niewykonaniem żadnej z tych czynności.

Rysunek 6. Osoby posiadające cyfrowe umiejętności informacyjne według ich poziomu w 2016 roku

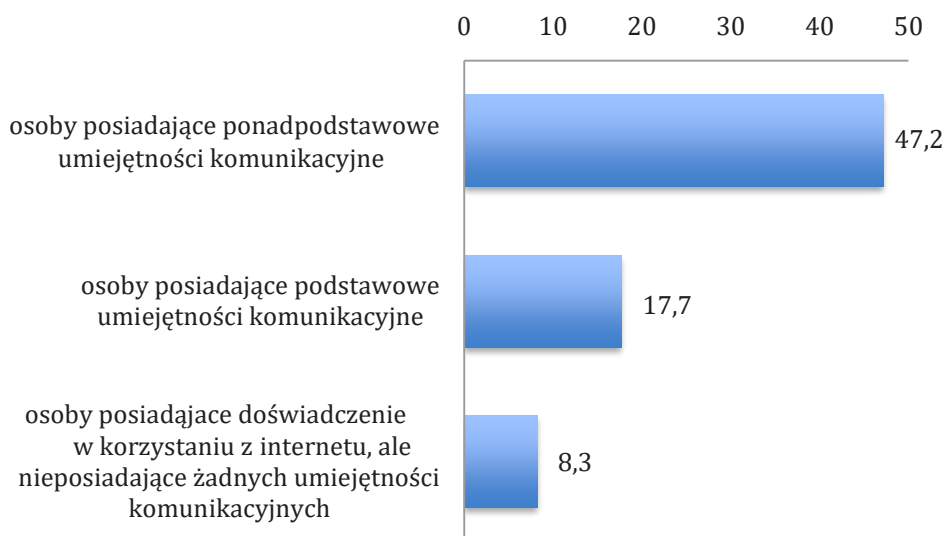

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2010–2016).

Najliczniejszą grupę użytkowników internetu w wieku 16–74 lata stanowiły osoby posiadające ponadpodstawowe cyfrowe umiejętności informacyjne (56,7%).

Użytkownicy z podstawowymi umiejętnościami informacyjnymi stanowili około 12%, natomiast brak takich umiejętności wykazywało niecałe 5% użytkowników internetu.

Rysunek 7. Osoby posiadające cyfrowe umiejętności komunikacyjne według ich poziomu w 2016 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS (2010–2016).

Podobnie jak w przypadku cyfrowych umiejętności informacyjnych, najliczniejszą grupę użytkowników internetu w wieku 16–74 lat stanowiły osoby posiadające ponadpodstawowe cyfrowe umiejętności komunikacyjne (47,2%). Użytkownicy z podstawowymi umiejętnościami komunikacyjnymi stanowili około 18%, natomiast brak takich umiejętności wykazywało nieco ponad 8% użytkowników internetu. Poziom umiejętności informacyjnych podobnie jak poziom umiejętności związanych z komunikowaniem się przez internet jest mocno zróżnicowany w podziale na wiek użytkowników.

Podsumowanie

W ostatnich latach systematycznie rósł odsetek osób posiadających komputer i wykorzystujących internet. W 2016 roku prawie 3/4 osób w wieku 16–74 lat deklaroowało korzystanie z internetu i podobny odsetek stanowili użytkownicy komputera. Zarówno dostęp, jak i korzystanie z komputera i internetu był zdeterminowany przez takie cechy użytkowników, jak: wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania, w mniejszym stopniu płeć. Cechy te wpływały nie tylko na korzystanie z sieci, ale także sposoby, intensywność korzystania czy formy podejmowanych aktywności w sieci. Wraz z rozwojem technologicznym i rozprzestrzenianiem się dostępu do coraz bardziej zaawansowanych narzędzi problem zróżnicowania w tym zakresie powinien ulegać stopniowej eliminacji. Podniesienie umiejętności obywateli w zakresie stosowania ICT stanowi wyzwanie dla edukacji i jest istotnym elementem rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce. Zdolność do wczesnej identyfikacji niedoborów i niedopasowania w zakresie umiejętności cyfrowych staje się więc istotnym zagadnieniem polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Wyniki przedstawionej analizy wskazują na potencjalne obszary interwencji publicznej na poziomie krajowym, identyfikując grupy w wyższym stopniu zagrożone zjawiskiem wykluczenia cyfrowego. Choć wyniki trudno uznać za zaskakujące, to jednak zaobserwowany w wielu przypadkach znaczny poziom zróżnicowania wskaźników wskazuje na słabą skuteczność polityki rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Pozostawanie znacznych grup społecznych poza głównym nurtem rozwoju nowoczesnych technologii nie tylko bowiem wykluczy je z korzystania na przykład z nowoczesnych form udziału w kulturze czy pozbawi podstawowych dziś środków komunikacji społecznej, ale także uniemożliwi na przykład korzystanie z poszerzającej się oferty cyfrowych usług publicznych. Takimi szczególnymi grupami interwencji powinny więc pozostać społeczności spoza dużych ośrodków miejskich i terenów silnie zurbanizowanych, starsze wiekiem, o niższym poziomie wykształcenia i dochodu, nieposiadające w gospodarstwie domowym dzieci. Oczywiście analizy takie winny być poszerzane poprzez identyfikację szczególnych czynników wykluczenia na poziomie subregionalnym wraz z oceną siły ich oddziaływania.

Literatura

- Batorski, D., Płoszaj, A. (2012). *Diagnoza i rekomendacje w obszarze kompetencji cyfrowych społeczeństwa i przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu w kontekście zaprogramowania wsparcia w latach 2014–2020*.
- Deursen van, A.J.A.M., Dijk van, J.A.G.M. (2014). The Digital Divide Shifts to Differences in Usage. *New Media & Society*, 16 (3).
- Dijk van J. (2005). *The Deepening Divide. Inequality in the Information Society*. London, New Delhi: Sage-Thousand Oaks.
- Ferrari, A. (2013). *DIGCOMP: A Framework for Developing and Understanding Digital Competence in Europe*. Luxembourg: JRC Scientific and Policy Reports, Publications Office of the European Union.
- GUS (2010–2016). *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce*. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
- Harper, S. (2010). *Demographic Challenges and Social Security. Societal Challenges and the Capacity to Adapt: Social Security in an Ageing World*. Regional Social Security Forum for Europe, Warsaw, Poland, 3–5 March 2010.
- Horton Jr., F.W. (2007). *Understanding Information Literacy: A Primer*. Paris: UNESCO.
- Informacja o sytuacji osób starszych za rok 2015* (2016). Warszawa: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Pobrane z: <https://www.mpips.gov.pl>.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów (2010). *Europejska agenda cyfrowa*. COM/2010/0245 f/2.
- Kukliński, A. (red.) (2003). *Gospodarka oparta na wiedzy. Perspektywy Banku Światowego*. Warszawa: Biuro Banku Światowego w Polsce, KBN.
- MacKay, K., Vogt, Ch. (2012). Information Technology in Everyday and Vacation Contexts. *Annals of Tourism Research*, 39 (3).
- Nowak, J.S. (2008). Społeczeństwo informacyjne – geneza i definicje. W: P. Sienkiewicz, J.S. Nowak (red.), *Spółeczeństwo informacyjne. Krok naprzód, dwa kroki wstecz*. Katowice: Polskie Towarzystwo Informatyczne – Oddział Górnośląski.
- OECD (2015). *OECD Digital Economy Outlook 2015*. Paris.
- Polska cyfrowa – kierunki zmian do 2020* (2014). Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Departament Funduszy Strukturalnych, MAC.
- Rozkrut, D. (red.) (2016). *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2012–2016*. Warszawa: GUS.
- Ustawa z 11.09.2015 o osobach starszych. Dz.U. poz. 170.

DIGITAL COMPETENCE OF THE INFORMATION SOCIETY

Abstract

Contemporary society often referred to as information society is subject to changes in the social, economic and technological spheres. The dynamic development and diffusion of modern information and communication technologies leads to significant diversity in terms of usage of ICTs by households and individuals, as well as their digital competencies and skills. The aim of the study was to assess the use of digital technology in the society and to analyze the digital divide, which in case of Poland turns out to be mostly related to the age, educational level, place of residence or income. The author analyzes various types of digital activity and indicates the level of their differentiation.

Translated by Monika Rozkrut

Keywords: digital economy, digital competence, information society, e-skills

JEL Codes: O10, J24, J28